

НОУ- ХАУ В СИСТЕМІ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

ХАРЧЕНКО А. Л.,

студентка II курсу

Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету

м. Суми, Україна

УТКІНА М. С.

викладач кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства

Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету

м. Суми, Україна

Кожній людині притаманна творча, інтелектуальна діяльність, яка певною мірою є однією із форм її життєдіяльності. Результатом такої діяльності людини є об'єкт інтелектуальної власності. У сучасному світі у зв'язку зі стрімким розвитком науки кількість об'єктів інтелектуальної власності постійно збільшується, що, у свою чергу, унеможливорює закріплення на законодавчому рівні чіткого переліку об'єктів інтелектуальної власності. Серед представників наукової спільноти також не існує єдиної думки щодо груп, критеріїв класифікації та кількості об'єктів інтелектуальної власності. Саме тому, актуалізується питання щодо включення нових об'єктів до цього списку або ж взагалі питання віднесення певних категорій до об'єктів інтелектуальної власності.

На сьогодні достатньо складно визначити та проаналізувати правову природу категорії «ноу-хау», а як наслідок - і механізм правової охорони. На даний час актуалізується і питання щодо віднесення категорії «ноу-хау» до об'єктів інтелектуальної власності, а також визначення її місця.

Загалом, аналізуючи об'єкти інтелектуальної власності, необхідно відмітити, що у чинному вітчизняному законодавстві перелік таких об'єктів закріплений у ст. 420 Цивільного кодексу України. Зокрема, до об'єктів права інтелектуальної власності належать:

- літературні та художні твори;
- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних);
- виконання;
- фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення;

- наукові відкриття;
- винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- компонування (топографії) інтегральних мікросхем;
- раціоналізаторські пропозиції;
- сорти рослин, породи тварин;
- комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення;

- комерційні таємниці [1]. Проте, як ми вже наголошували раніше, у зв'язку із постійним та стрімким розвитком науки у світі, даний перелік не є остаточним. Складнощі виникають також і враховуючи те, що відсутня на законодавчому рівні класифікація об'єктів інтелектуальної власності.

У більшості країн світу термін «ноу-хау» знайшов свого закріплення у законодавстві, проте широко використовується та розповсюджений. Зокрема, Б. Прахов акцентує увагу на тому, що, на відміну від офіційних термінів, таких як: trade secret у США, savoir у Франції, wissen wie у Німеччині, «ноу-хау» звучить однаково у всьому світі [2, с. 22].

В свою чергу, у вітчизняному законодавстві категорія «ноу-хау» знаходить своє визначення у такому нормативно-правовому акті як Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій». Так, відповідно до нього, «ноу-хау» становить собою технічну, організаційну або комерційну інформацію, що отримана завдяки досвіду та випробуванням технології та її складових, яка: не є загальновідомою чи легкодоступною на день укладення договору про трансфер технологій; є істотною, тобто важливою та корисною для виробництва продукції, технологічного процесу та/або надання послуг; є визначеною, тобто описаною достатньо вичерпно, щоб можливо було перевірити її відповідність критеріям незагальновідомості та істотності [3].

Таким чином, виходячи із вищенаведеного визначення, до однієї із ознак «ноу-хау», ми можемо віднести те, що воно становить собою лише певну частину комерційної таємниці, яка є результатом інтелектуальної або інтелектуальної творчої діяльності у сфері техніки і технологій у вигляді сукупності технічних знань, інформації, практичних навичок, досвіду. Ще однією ознакою, яку ми пропонуємо виокремити, є те, що «ноу-хау» є секретною, істотною, ідентифікованою інформацією, яка є практично застосованою, конфіденційність якої забезпечується її законним володільцем.

Взагалі, аналізуючи процес правової охорони «ноу-хау», то він виник безпосередньо як заміна патентній охороні результатів інтелектуальної власності, у зв'язку з тим, що підприємству краще не патентувати винахід, а засекретити його. Саме

тому, спочатку «ноу-хау» називали секретом виробництва. За часів СРСР єдине визначення дефініції «секрети виробництва» можна було знайти в ст. 151 Основ цивільного законодавства Союзу РСР і республік від 31.05.1991 року. Секрети виробництва («ноу-хау») розглядали як інформацію технічного, організаційного або комерційного змісту, яка захищається від незаконного використання третіми особами за умови, якщо:

- вона повинна мати дійсну або потенційну комерційну цінність у силу невідомості її третім особам.
- до неї не повинно бути вільного доступу на законній підставі;
- власник інформації повинен вжити належних заходів з охорони її конфіденційності [4].

Таким чином, зміст категорії «ноу-хау» є вужчим, аніж зміст категорії «комерційна таємниця». Відповідно Цивільного кодексу України, комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невід'ємною та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючих обставинами заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру [1]. Саме тому, необхідно наголосити на тому, що «ноу-хау» завжди буде виступати як результат інтелектуальної діяльності людини, головною ознакою якого є якісна і абсолютна новизна.

Проаналізувавши науковий доробок В. Дмитренка, ми можемо знайти порівняльний характер «ноу-хау» з такими категоріями та термінами як: об'єкти авторського права, об'єкти суміжних прав, об'єкти патентного права, раціоналізаторські пропозиції, наукове відкриття, комерційна таємниця та ін. В. Дмитренко, порівнюючи «ноу-хау» з іншими об'єктами права інтелектуальної власності, наголосив на тому, що можна знайти спільні риси: конфіденційний охорони; визначення як результат інтелектуальної діяльності людини; новизна; нематеріальний характер; оригінальність; суспільна значущість; економічна цінність і інші. Проте, можна виокремити також і відмінне, зокрема: конфіденційний характер «ноу-хау»; термін майнових прав»; вираження «ноу-хау» у вигляді досвіду та задокументованої інформації; відсутність державної реєстрації, що зумовлює відсутність строку охорони майнових прав на «ноу-хау» [5, с. 64].

Таким чином, проаналізувавши вищевикладене, ми доходимо висновку, що «ноу-хау» ми можемо відносити до об'єктів в системі інтелектуальної власності. Адже, порівнявши з іншими об'єктами інтелектуальної власності, «ноу-хау», ми виокремили спільні риси, які свідчать про приналежність до об'єктів інтелектуальної власності.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Прахов Б. Чи є ноу-хау об'єктом інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2006. № 5. С. 22-25.
3. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14. 09. 2006 р. № 143-V. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
4. Основы гражданского законодательства Союза ССР и республик: Закон от 01.01.1992 г. № 2212-I. *Верховный Совет Украины*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v2211400-91>.
5. Дмитренко В. Ноу-хау в системі об'єктів права інтелектуальної власності. *Вісник Херсонського державного університету*. 2017. С. 61-65.

Уткіна М.С., Харченко А.Л. Ноу-хау в системі об'єктів інтелектуальної власності. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності та його правозастосування: національні, європейські та міжнародні виміри: збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності (м. Київ, 27 вересня 2018 р.) / НДІ інтелектуальної власності НАПрН України. К. : Інтерсервіс, 2018. 334с. С. 293-296.